

Voorbeeldexamen

Van de prehistorie tot het einde van de klassieke oudheid

Naam		Klas	
Datum		Score	/ 120
Tijd	120 minuten	Hulpmiddelen	geen

Lees eerst dit:

- Lees elke vraag rustig en volledig. Het aantal punten staat telkens rechts vermeld.
- Schrijf leesbaar en in volledige zinnen waar daarom gevraagd wordt.
- Bij meerkeuze: kruis één antwoord aan. Bij "juist/onjuist": verbeter het onjuiste deel.
- De antwoordlijnen geven aan hoeveel ruimte je ongeveer nodig hebt — je hoeft ze niet helemaal vol te schrijven.
- Dit examen toetst zowel je kennis als je vaardigheden als historicus (eindtermen 8.1–8.9).

Deel A — Tijd ordenen en het referentiekader

eindtermen 8.1 · 8.3 — 25 ptn

A1.

6 ptn

Hieronder staan de zeven periodes van het westerse referentiekader, **door elkaar**: *moderne tijd* – *prehistorie* – *middeleeuwen* – *klassieke oudheid* – *hedendaagse tijd* – *het oude nabije oosten* – *vroegmoderne tijd*.

a) Zet ze in de juiste volgorde, van oudste naar recentste. (4 ptn)

.....

.....

.....

b) Welke drie periodes bestudeer je in dit boek? (2 ptn)

.....

A2.

9 ptn

Vul aan of antwoord kort:

a) Tot welke eeuw behoort het jaar **476 n.Chr.**? (2 ptn)b) Hoeveel jaar duurt één **millennium**? (1 ptn)c) Wat betekent het begrip **chronologie**? (2 ptn)d) Rome werd volgens de overlevering gesticht in **753 v.Chr.** In welke eeuw v.Chr. is dat? (2 ptn)

e) Welk "nulpunt" scheidt de tijdrekening "v.Chr." van "n.Chr."? (2 ptn)

A3.

6 ptn

a) Wat is een **scharnierpunt**? (2 ptn)b) Kies één scharnierpunt uit dit boek. Leg met **twee verschillende maatschappelijke domeinen** (politiek, economisch, sociaal of cultureel) uit waarom het een scharnierpunt is. (4 ptn)**A4.**

4 ptn

Waarom zeggen historici dat "het jaar 2026" een **afpraak** is en geen natuurwet? Noem ook één **andere tijdrekening** die je kent. (4 ptn)

B1.

10 ptn

Verklaar elk begrip in één zin (telkens 2 ptn):

a) spijkerschrift

b) polis

c) republiek

d) farao

e) hiërogliefen

B2.

10 ptn

Juist of onjuist? Verbeter telkens het onjuiste deel (telkens 2 ptn):

a) In Athene mochten álle inwoners, ook vrouwen en slaven, stemmen. **J / O**b) De oude Egyptenaren schreven met hiërogliefen. **J / O**c) Mesopotamië lag tussen de rivieren Tigris en Eufraat. **J / O**d) Het West-Romeinse Rijk viel in het jaar 1453. **J / O**e) De landbouw ontstond pas in de klassieke oudheid. **J / O****B3.**

8 ptn

Kruis het juiste antwoord aan (telkens 2 ptn):

a) Sparta was vooral een ...

-
- handelsstad
-
- militaire samenleving
-
- democratie

b) De Punische oorlogen werden uitgevochten tussen Rome en ...

-
- Egypte
-
- Athene
-
- Carthago

c) Wie veroverde een enorm wereldrijk en verspreidde zo de Griekse cultuur (het hellenisme)?

-
- Julius Caesar
-
- Alexander de Grote
-
- Pericles

d) Het oudste schrift (het spijkerschrift) ontstond in ...

-
- Egypte
-
- Mesopotamië
-
- Griekenland

B4.

9 ptn

a) Vergelijk **Athene** en **Sparta**. Vul de tabel aan met telkens een kort kenmerk: 8 ptn

	Athene	Sparta
Bestuursvorm		
Waar de samenleving op gericht was		

b) Noem één kenmerk dat Athene én Sparta met elkaar gemeen hadden. 1 ptn

Deel C – Werken met bronnen

eindtermen 8.4 · 8.5 – 30 ptn

BRON 1*"Overigens ben ik van mening dat Carthago verwoest moet worden."*

Uitspraak waarmee de Romeinse senator Cato de Oudere elke toespraak in de senaat afsloot, 2de eeuw v.Chr. (overgeleverd door latere Romeinse schrijvers).

BRON 2*"Carthago was in de 2de eeuw v.Chr. economisch weer welvarend, maar militair vormde het allang geen echte bedreiging meer voor Rome."*

Uit een hedendaags geschiedenishandboek.

C1.

4 ptn

Is bron 1 een **primaire** of een **secundaire** bron? En bron 2? Leg telkens kort uit.**C2.**

5 ptn

Voor welke onderzoeksvraag is bron 1 **bruikbaar**: "Hoe dachten sommige Romeinse politici over Carthago?" of "Hoe gevaarlijk was Carthago in werkelijkheid?" Leg je keuze uit.**C3.**

8 ptn

Is bron 1 **betrouwbaar** om te weten hoe gevaarlijk Carthago écht was? Gebruik in je antwoord het begrip **standplaatsgebondenheid**.

C4.

5 ptn

"Eén bron is geen bron." Leg uit hoe bron 2 je helpt om de uitspraak in bron 1 beter in te schatten.

C5.

4 ptn

Wat kan je uit bron 1 **afleiden** over de houding van sommige Romeinen tegenover Carthago?

C6.

4 ptn

Welke **vraag** zou je nog aan een **derde bron** willen stellen om beter te begrijpen hoe gevaarlijk Carthago werkelijk was? En aan wat voor soort bron zou je die het liefst stellen?

Deel D — Redeneren en reflecteren

eindtermen 8.6 · 8.7 · 8.8 · 8.9 — 28 ptn

D1.

8 ptn

De **agrarische revolutie** (de overgang naar landbouw) was een keerpunt.

a) Noem twee **oorzaken of voorwaarden** waardoor de landbouw kon ontstaan. 4 ptn

b) Noem twee **gevolgen** van de overgang naar landbouw. 4 ptn

D2.

5 ptn

Wat betekent **standplaatsgebondenheid**? Geef een eigen voorbeeld dat toont dat twee mensen naar hetzelfde verleden anders kunnen kijken.

D3.

6 ptn

Het verhaal van **Romulus en Remus** die door een wolvin werden grootgebracht.

a) Is dit "verleden" of "geschiedenis"? Leg het verschil uit. 4 ptn

b) Wat is **mythevorming**? 2 ptn

D4.

5 ptn

Een historicus zegt: "*Het verleden ligt vast, maar geschiedenis nooit definitief.*" Leg in eigen woorden uit waarom geschiedenis altijd een **constructie** is. Gebruik minstens de begrippen **bron** en **standpunt**.

D5.

4 ptn

Geef één concreet voorbeeld van iets uit de oudheid dat we **vandaag nog** gebruiken of terugzien (bijvoorbeeld in taal, gebouwen, recht, kalender of bestuur). Leg kort uit. 4 ptn

Einde van het examen – kijk je antwoorden nog eens na. Succes!